

عنوان مقاله:

کارکردهای حسن تعلیل در منطق الطیر عطار

محل انتشار:

پژوهشنامه ی متون ادبی دوره ی عراقی، دوره 3، شماره 1 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 17

نویسندگان:

علیرضا امیدبخش - استادیار گروه زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران ایران

سمانه منصوری آلهاشم - دکتری زبان و ادبیات فارسی، مدرس دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

خلاصه مقاله:

در آثار ادبی، سخنور به مقتضای حال مخاطب، با استفاده از شگردهای ادبی متعدد و درخور، سخن را بر قوه تخیل بنیان نهاده، در نهایت با به کارگیری آرایه‌های بدیعی بر گیرایی و لطف کلام می‌افزاید. حسن تعلیل به‌عنوان آرایه بدیعی نه تنها در حسن و زیبایی کلام موثر است، از ارکان اصلی تخیل در کلام نیز به حساب می‌آید و شاعر زمانی از آن بهره می‌گیرد که بخواهد قوانین رایج علی و معلولی را بر هم بزند و مخاطب را همراه خویش، وارد دنیای خیالی و شاعرانه کند. در پژوهش حاضر به روش توصیفی تحلیلی با نگاهی به منطق الطیر از درجه حسن تعلیل، ضمن بیان نمونه‌های بارز کاربرد آن در کلام عطار، کارکردهای آن نیز به روشنی بیان می‌شود تا افق روشنی در مقابل دیدگان مخاطبان و علاقه‌مندان آثار عرفانی، به‌ویژه کلام عطار قرار بگیرد و در نهایت نیز به این نتیجه رهنمون می‌شود که هرچند حسن تعلیل در منطق الطیر بسامد بالایی ندارد، اما همین مقدار بهره‌گیری از آن، برای بیان مفاهیم هنری و ادبی، عرفانی، اجتماعی و روان‌شناسی و... سبب برجسته‌سازی و تأثیر مضاعف رویه معنایی کلام می‌شود و این‌گونه شاعری که با نگاهی متفاوت به جهان و قوانین آن می‌نگرد، مخاطب غرق در دنیای عادی و تکراری را با دنیای خیال آشنا می‌سازد؛ دنیایی که برخلاف انتظار اوست و همین عادت‌شکنی، تشخص ویژه‌ای به کلام می‌بخشد.

کلمات کلیدی:

بلاغت، بدیع، حسن تعلیل، منطق الطیر، عطار

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1509606>

